

Prepoznaće se po teškoj senzornoj gladi koju izaziva, po oskudici hranе za čula na dugim putovanjima u svemirskim kapsulama, u polarnim noćima, pred istim prizorima; po iscrpljujućem samoposmatranju (kôjim počinje opasan san o natčulnom dodiru).

— Da li je ono moguće?

— Nas 33 verujemo da je ono moguće nas 41 verujemo da je ono i moguće i nemoguće nas 26 verujemo da je ono nemoguće nas 100 verujemo da je ono moguće, i moguće i nemoguće, nemoguće.

— Da li je dostižno?

— Dostižno je kroz jasno mišljenje, jasno delanje, kroz jasan stav, jasnu veru i jasnu nameru. Jer ono se ne menja nikad (pa ni kada mu se dodaju pridewi: belo, okruglo, rastresito, moje, trajno, trenutno), a podjednako može biti liskazano rečima: sklonost, pokretljivost, obliteratio, szélsébességida, sunya, zamenjivost; dostižno je više od svega drugog jer je u većoj sadašnjosti, pa se ne može reći da ono beše, da je bilo, da će biti, već da ono juče jeste kao što i danas jeste, a tako i sutra jeste. Biti ono dostupnije je i bolje nego biti ja, ti, on, ona, mi, vi, oni, one, stoga ne kažem više ja jesam

već: ja jeste, ti jeste, on, ona, mi vi, oni, one jeste.

Odricanje od vremena, roda i broja predušlov je pravilnosti u mišljenju i govoru koju njegova blizina najavljuje.

— Da li je ono brzo?

Da li je snažno?

Da li je vidljivo?

— Već je bilo reči o tome da ono ne dejstvuje putem čula, već kroz ona mesta na telu koja nisu dostupna drugim dražima: kroz tačke na koži koje su neosetljive na bol.

ON:

Dogada mi se samo ono što i drugima, a ipak, hoće li neko jamčiti za mene? Hoće li ikao reći: on je taj i taj, a ne samo: on može da bude to i to?

Moje vreme je isto, bilo da stojim u mestu, ili se primičem i udaljavam velikim ubrzanjem, u mom životu nema skokova, nema kruženja, a ipak je tačno predviđiv. Zato, ne verujem u verovatno, istinito je samo »da« i »ne«, belo i crno. Njima se može iskazati najtanjanije i najpromenljivije.

Lažno je svako: možda, valjda, reklo bi se, izgleda, ipnibližno, oko, manje-više, iko zna, ne zna se. Lažna je siva boja, svaka pomirljivost, dvostručnost, sve što je između, verovatno. Ono je ni muško ni žensko, ne izlazi nešto, već ptiča o nečemu. Ono je puko nagomilavanje gde sve može imati suprotno dejstvo od očekivanog. Geometrijska progresija je njegov najviši zakon pod čijom se težinom sve враћa početnoj sveznačnosti.

Ono je dobro loše, malo veliko, dnevno nočno.

Ozdravljenje počinje udvajanjem slike na mrežnjaci, svesti istog bića, smisla istog znaka. Deobom na telo i senku.

(A ja sam, zaveden sumnjama u razum, svet, ponosna neumitnost veze između uzroka i posledice.

Sumnjava sam

da knupan uzrok daje knupnu posledicu da dobar čovek dobro živi

da mali mravi malo jedu.

Povrh toga sumnjava sam

da je mered nedostatak reda

da je nevolja nedostatak volje;

i sumnjava

da kô drugome jamu kopa, sam u nju pada

da svakog zašto ima svoje zato

da je punoča suprotna praznini

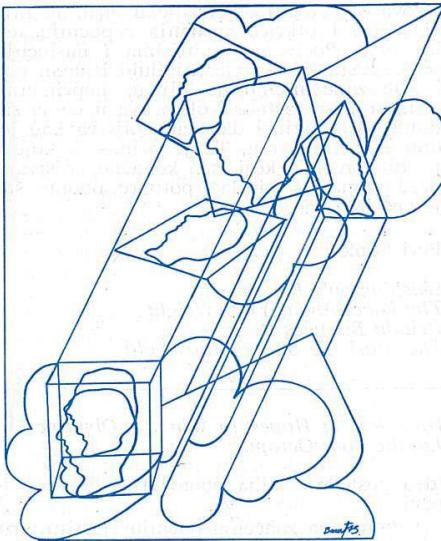
da je krava veća od teleta.

Unosio sam razdor između poriva i čina, izazivao nesklad među veličinama, lažnu uzbušnu.

A istina je da postoji nešto između uzroka i posledice, energija nepredviđivog dejstva, koja ide u oba smera, od uzroka prema posledici i obratno, a još češće vezuje uzrok i posledicu sa nekim prividno sašvativim proizvoljnim pojavama. Tako se dešava da nad Korčulom pada kiša, a tlo je

judita šalgo

SREDNJI ROD (CDE)



ipač sasvim suvo, ali zato jedan pas pod Velebitom piće izvorsku vodu;

da čovek nešto zna, a tek posle sazna, ili

da najpre oseti bol, a tek se posle udari.

A kako drukčije protumačiti

da neko ko pada, ne padne,

da ono što nečemu prethodi bude potisnuto onim što mu sledi, i da ja govorim, pas

laje a ptiča odgadajući svoju misao i ono

sto bi se moralо desiti.

To otud

što uzrok i posledica telu paralelni,

ili se mimoilaze,

ili se sek u jednoj tački,

ili se čitavom dužinom poklapaju.

Ako se poklopne, poistoveti prvo sa poslednjim, početak s krajem, kraj s koncem:

povezuje se svetlosni izvor sa osvetljenim,

svetli izvor sa ozvučenim,

izvor svih zračenja s ozračenim,

ali tako da je odgovor

osvetljenog na svetlost,

ozvučenog na zvuk,

i ozračenog na izvor svih zračenja.)

ONA:

To je zato jer twoja misao sazreva od težnje za pokretom i analizom ka mirovanju i simetriji, od množine ka sušinskoj jedinstvenosti, od muškog ka ženskom. Sve počinje

u muškom i završava u ženskom, srednji rod je samo mijuhova itačka dodira: taj ikoren, to stablo, ta krošnja. Sve što činiš, činiš da bi usavršio i prevladao svoju muškost i odmonio se u punoj ženstvenosti. Međutim, ne može se sve što je muško razviti u žensko. Najbolje je ako je to čovek ni odvije star, ni suviše mlad, da je što manje u dodiru sa stranim svetom, ali ipak živa duha, jednostavan, da je čist, nezaražen bolescu, jakih zuba i dobrih očiju koje mogu da sagledaju i podnesu promenu.

Jer često sve baš i počinje zamagljivanjem vida, lakom nesvesticom i strahom pred sam. Tada treba isvladati gađenje prema vodi i pitи je što više, u svaku doba dana i noći. A kretati se što manje, ležati neprekidno bilo u krevetu, bilo u slami, a najbolje na toploj pesku i kamenu pred kućom, na suncu. Pri tom se treba čuvati uboda i insekata, jer to može da doveđe do preteranog oticanja kože i opadanja kose i još u mnogo čemu da omete predviđeni tok, usmeravajući ga u neželjenom i nepoznatom pravcu.

Razume se, onaj koji ne veruje, nikada ne postati žena u potpunosti.

A što se tiče žene koja bi htela da se usavrši u svojoj ženstvenosti, njen put ne vodi ni preko verovanja, niti fizičkih patnji i iskušenja, već jedino kroz marljivo ovlađivanje zakonima harmonije. Ona ne zna za mračne bitke pojedinačnih preobražaja, ona je plenjena po bezbojnem životu; za razliku od muškaraca, uvek umire prirodnom smrću, i u bolesti, i u nesreći, jer je u punoj meri prisutna u svakoj mogućnosti i do međusobnog potiranja miri sve čega se talkne. Ona zna:

da je život u skladu ugodan,
u meskladu neugodan.

Ali ne samo to; ona treba da zna:
da u proleće bude ljupka i živahnja,
leti nežna i zrela,
u jesen nemirna,
zimi sumorna;

da uz čaj služi čajni likeks,
uz kafu — mineralnu vodu

i da sve ima svoj redosled po kojem najpre dolazi predjelo (hladno i toploto), pa supa, jelo, ikolači, na kraju voće i sir. Da žena ne sme koristiti muški miris, miti razne ženske mirise istodobno; pogrešno je kad namirše slepočnice lavendom, ušne školjke ružom, pazušo jasminom, grudi ljubičicom, prepone narcisom, stopala zumbulom.

Da maloj ženi ne pristaje veliki šešir, ali da vedroj godi ozbiljan muškarac.

Da je najbolje imati četvoro dece, čije se godine starosti odnose kao 6, 8, 9 i 12, kako bi se medju njima i tokom godina očuvao početni sklad.

Da svaka dobro odjevena žena mora da ima najmanje

1 tašnu

2 cipele

3 oddevna predmeta (obično: prsluče, gaćice, haljinu)

4 vezu ili ukrasna detalja (najčešće: pojas, dugme, prsten i predicu),
s tim da njihova suma bude jednakaka broju 10 koji je mera ženskog savršenstva, razloživa na naizmenični sled

jedne istine, jedne laži, jedne istine, jedne laži

C ≈ D D ≈ E

C ≈ E

Žele li muškarac i žena da postanu sličniji i bliži jedno drugome, treba da naprave dete. Kako mora postojati sličnost između oca i deteta, a takođe, između deteta i majke, nužno će i njih dvoje, otac i majka, postati slični jedno drugome. Pokaže li se dobar uspeh i željno, približavanje, otvorice se novi krugovi sličnosti između njih i njihovih roditelja, njih i njihovih roditelja. Budu li dete obdareno leptotom, zdravljem, pamću i dobrotom, i preci će deliti njegovo savršenstvo.

Ali kako da načinimo dete sve samih izvanrednih osobina? (Ako mu ulivamo dobrotu, hoće li biti dobro? Ako ga učimo pamet, hoće li postati pametno?) Neće li se

iz mnoštva lepih svojstava izrođiti kombinacije koje izmiču proračunu? Jer dobrota i zdrav razum mogu dati potištenost, lepota i mašta — zločudnu nevericu, vedrina i skromnost — iprekomeran strah.

Nesagledivi mogu biti rezultati naše dobre volje; jer se dobrota u došoj usmerenosti može okrenuti protiv dobronamernosti, dobrostivosti, dobrovoljnosti, dobrosusedstva i dobročinstva.

Da li je naš rečnik dovoljno bogat da bi ono što je lepo bilo i raznovrsno? Lep stas nije isto što i lepo ponašanje, a ovo se razlikuje od lepih misli. One, pak, drugače su od lepih očiju, a lepe oči od lepe buuućnosti. I hocemo li umeti da odgometnemo poruke koje ono donosi? Ako glava znači usredstvenost prevladavanja, vrat — uzajamnost, trup — dimenziju homeostatičnosti, a udovi — povratarstvo istog, šta ili teli znaci glava na vratu, vrat između glave i trupa, udovi na trupu i u dodiru sa ostalim? Ruke i noge sklapaju međusobno i sa trupom

ugao skravnosti
ugao istinske radosti
ugao mužnosti
ugao suprljuna

i još bezbroj drugih, oštih, pravih i tupih uglova od kojih nijedan nije bezimen. Položaji laktova pri svakodnevnim radnjama i kolena pri hodu, trčanju, čučanju, položaji i pokreti zglobova šake i gležnjeva, a, iznad svega, deset prstiju na rukama stvaraju neiscrpne kombinacije obdarene smislim, a koje se, pri dodiru tela sa predmetima ispoljavaju i komplikuju.

A može li se ustvrditi da dete kad spava znači isto što i dete kad jede, mokri ili plaće? Dve radnje istog ibića razlikuju se koliko i dva posebna bića. U sporost i jednostavnosti detinjeg života svako njegovo stanje predstavlja jedan mit.

Znamo li mi dobro svoj ljubavni posao? koje reči izgovarati, kakve slike zamišljati, šta jesti, pići, kakkvom se mašći i mimošom mazati, kakve voljne i nevoljne pokrete činiti, ikako svojom svesću ovlađati tokom ljubavnog čina, a da sve ne ostane na zbrajanju reči, na biljnoj i životinjskoj smesi, na mehaničkom sklopu gvožda i kaučuka, na uzrastu veštačkog mišljenja? Već da ono podjednakovo bude višeno analizi, sintezi, logici, intuiciji, imaginaciji, spontanosti i refleksivnosti, te da mu je inteligencija sve obuhvatna, a život potpuno uspešan.

1. Neka pronalazi nove stvari, nova imena za poznate stvari, neka preraspodeljuje poznata imena poznatih stvari, neka prideva stara novim stvarima.

2. Neka pamti datume rođenja i smrti.

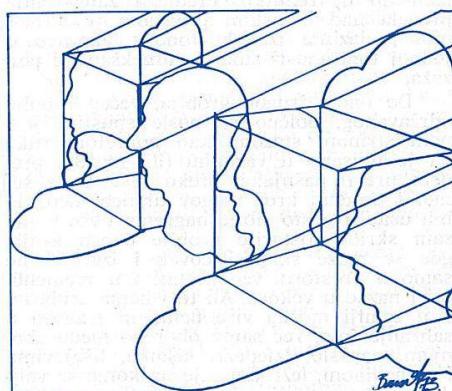
3. Neka razume smisao pojedinačnih bića i stvari (šta znači lav, voda, kauboj, kašika) i složenijih sistema (vodovod, kanalizacija, saobraćaj, struja, država, TV i PTT).

4. Neka sa što više ljudi uspostavi odnose, sasvim jednostavne, jasne, ograničenog broja svojstava. Prema suprotnom polu neka je strasno, prema svom potomku brižno, svojoj zemlji neka je odano, na poslu revnosno, prema glijuposti nadmoćno, prema nepoznatom ravnođušno.

5. Neka odbaci nasilne podele na živo i neživo, muško i žensko, prosto i složeno; na vrste i rodove, klase i kaste, plemena, potrodice. Ukažeće mu se primarne veze po boji, broju, tvrdoći i obliku. Jedna stolica naći će se u istom redu sa jednim suncem na nebu, jednom glamom na telu, jednom ribom u moru; dva oka sa dva ulaza u tunel, dva pola na Zemlji, dva točka na biciklu. Tri noge tronošća sa tri dimenzije prostora i tri zlatna pravila. Otkriće se veza između rubina, starih zvezda i ptičijeg ključa; između mekog: masla, perja, trbuha i mulja; tvrdog: kosti, suvog hleba, orahove ljuške; između oblog: oblutka, dinje i ljudske lobanje, i uglastog: trna, lakta i rubljeg perja.

vera blagojević

SVAKI DAŠNJICA



ČOVEK NA PROZORU

Čovek koji se video dopola, oslonjen laktovima na ram prozora, neprekidno se nalazio na tom istom mestu. U svakom trenutku kada bih slučajno pogledala napolje, osmatrajući kakvo je vreme, gledajući predeo, prateći promene ili avione koji su nadletali, ta tamna mrlja, njegova okrugla glava, privlačila je pogled. Posmatrala bih ga krajicom oka, pomalo nehatno, ne dajući mu do znanja da privlači pažnju. Osvetljen bleštavim jutarnjim suncem, taj čovek izgledao je još uvek jakih pleća, ali mrka i već smeđurana koža na rukama i licu odačala je starenje. Nepomično je satima stajao na prozoru i činilo se da mu čitava druga polovina tela visi nad nevidljivim prostorom iza prozora. Čvrsto se držao za okvir prozora, sav ukočen, napetih mišića, kada se drži za belu oštru hrid koja se nadnela nad ambis. Njegove oči bile su upute u jednu udaljenu tačku između dva brda, u srebrnu nit potoka koja je cepala dolinu na dva dela. Kao da je osluškivao žubor čiste vode. Snaga njegovog pogleda bila je takva da se u večernjim časovima činilo da voda teče i dopire do samog podnožja zgrade i narasta do tog ostarelog lica. Blesak bi na tren osvetlio njegove bore i usahlu kožu, stegnuto i zamišljeno lice bi se raz-

vedrilo, a potom iznova utorulo u nemo posmatranje ili u neki dubok san koji je, možda, neprekidno trajao u tom čudnom položaju čoveka na prozoru.

ŽENA KUPUJE MESO

U samoposluži, u odeljku sa mesom, dok stojimo u redu, jedna žena ispred nas bira. Ona zaviruje u staklenu vitrinu (hladnjak), saginjući se veoma nisko, gotovo u klečeći položaj. Koleba se i najzad pokazuje prstom od kog komada da joj se odseče. Privlači pažnju pomnog kojom obavlja kupovinu. Potom pažljivo prati svaki zahvat mesara, oštru ivicu noža, kazaljku na vagi. Lice joj se menja, odobravajući ili mršteći se. Grči se ili iznenada sine, ako je mesar uspeo da odseče baš komad koji je ona poželeta. Prvim izborom, međutim, ne završava se njena kupovina. Dok prodavac, otlanjajući nož, pakuje govedinu, ona iznova bira od druge vrste, svinjetinu, a to se kasnije ponavlja i sa jagnjetinom. Kupuje po komad od svake vrste. Pri tom ne samo što dugo razgleda, već kao da želi i da opipa svaki odabran deo, da proveri njegovu mekoću ili da ga prinese licu i oseti miris. Zatim veoma dugo objašnjava šta još želi, proverava da li je to mesar tačno shvatio. Pominje vrste jela, u koju svrhu će meso upotrebiti. Govori o začinima, o dužini kuhanja. Njena kotarica se puni. I kada smo se ponadali da je sve završeno, ona uzima i jedno pile, belo, očišćeno, uz prigovor da je »mršavo«. Dok se udaljava, za trenutak je gledamo: mršava je, sva uvrnutu, sa tankim i suvim nogama. Pomišljamo na one suve biljke mesožderke koje usred livade svojim razjapljenim laticama hvataju krupne mesnate insekte, proždiru ih, a ipak ostaju suve, izdignute iznad bilja, iznad sitnog rastinja.

ČOVEK NA KLUPI

Tog starijeg čoveka, još uvek punog snađe, zapazila sam odmah po dolasku u novi kraj. Od rane zore vrzmao se oko kuće, praznih ruku, nespretno obešenih niz veliko telo. Takvog izgleda i veoma mirnog ali sparušenog lica, umornih žutih očiju i nezainteresovanog pogleda, delovao je kao da ne zna kako da započne dan i šta da uradi sa sobom, kuda da se dene. Hodao je tromo ispred ulaznih vrata gore-dole i samo ponekad podizao glavu posmatrajući nebo ili visoke solitere unaokolo. Lice mu je uvek ostajalo ravnodušno. Bio je neprekidno oko zgrade, gegajući levo-desno. Verovatno je još od detinjstva imao ravne tabane i taj nedostatak vukao je čitavog života. Leti je išao u starim kućnim papučama, a noge su mu bile modre i veoma natčene.

Kada su postavljene klupe na široki travnati plato ispred zgrade, čovek se smestio na jednu od njih i više se nije micao sa tog mesta. Kao što je ranije hodoa, sađa je danima sedeo ne oslovjavajući nikoga i ne govoreći ništa. Isto tako, ni njega niko nije imao šta da pita. Na drvenu klupu dolazio je u rano jutro i ostajao sve do kasno u noć. Činilo mi se da je taj krupni čovek, uvijen u crni pohaban mantil, sedeo na toj klupi i u vreme kišnih dana. Možda je na njoj i spavao i pored udobnog stana na nekom od spratova solitera. Voleo je da bude napolju.